

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 613/2021-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Ing. Adriánom Cupákom, Dr. Golbergera 249/1, Svidník, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 13Csp/25/2016 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 13Csp/25/2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 13Csp/25/2016 konať bez zbytočných prietáhov
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Prešov **p o v i n n ý** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. októbra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v civilnom spore. Okrem toho sťažovateľka žiada, aby ústavný súd okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných prietahov, priznal jej finančné zadosťučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

II.

2. Sťažovateľka sa žalobou z 22. júla 2016 domáha proti žalovanej, ktorej splácala úver, vydania bezdôvodného obohatenia [REDACTED] eur, keď tvrdí, že jej úver bol bezúročný, a preto sa domáha toho, čo vo vzťahu so žalovanou zaplatila navyše ako na istinu úveru. Žalovaná sa k žalobe vyjadrila 23. augusta 2016. Okresný súd zaslal sťažovateľke 30. januára 2017 výzvu, aby sa vyjadrila k vyjadreniu žalovanej. Podaniami z augusta 2018 a apríla 2021 sťažovateľka požiadala okresný súd o vyjadrenie, prečo okresný súd v danej veci nekoná. Okresný súd sa k týmto výzvam nevyjadril. Následne sťažovateľka podala 28. júna 2021 sťažnosť predsedovi okresného súdu na prietahy v konaní. Listom z 2. augusta 2021 okresný súd oznámil sťažovateľke, že vzhľadom na vysoký počet pridelených vecí, práceneschopnosť i mimoriadne opatrenia súvisiace s pandémiou zákonný sudca uprednostnil vybavovanie urgentnejších a jednoduchších vecí s tým, že ostatné veci vybavoval následne podľa poradia a svojich časových možností.

3. Dňa 20. septembra 2021 okresný súd nariadil na 1. október 2021 verejné vyhlásenie rozsudku. Dňa 15. novembra 2021 požiadal sudca o predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie rozhodnutia z dôvodu jeho predchádzajúcej práceneschopnosti a potrebu vyhotovenia viacerých rozhodnutí. Dňa 25. novembra 2021 bolo písomné vyhotovenie rozsudku zaslané stranám konania.

III.

4. Sťažovateľka uvádza, že v konaní dochádza k zbytočným prietahom, a tým k porušovaniu jej základného práva, keďže od začiatku konania uplynulo viac ako päť rokov a okresný súd nevykonal za toto obdobie žiaden procesný úkon. Sťažovateľka dodáva, že ako obyčajný občan pociťuje výrazné stresové vypätie nielen z dôvodu neskúsenosti so súdnou mocou, ale aj zo skutočnosti, že sa púšťa do sporu s ekonomicky, právne a spoločensky silnejším protivníkom a práve nečinnosťou súdu sa zbytočne naťahuje súdne konanie, čo stresovú situáciu sťažovateľky len stupňuje.

5. Okresný súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril tak, že predložil vyjadrenie sudcu, ktorému bola vec sťažovateľky pridelená. Tento sudca poukazuje na to, že sťažovateľka bola alebo je na okresnom súde stranou konania vo viac ako v 20 sporoch. Ďalej uvádza, že sťažovateľka sa o svoju vec nezaujímalá, čo sa prejavilo i tým, že sa nevyjadrila k vyjadreniu žalovanej, a preto vzhľadom na vysoký počet pridelených vecí, práceneschopnosť a mimoriadne opatrenia a obmedzenia súvisiace s pandémiou uprednostnil vybavovanie iných vecí. Zdôraznil, že vo veci už bolo rozhodnuté a rozsudok sa doručuje. Preto je toho názoru, že ústavná sťažnosť nebola podaná s cieľom nápravy, ale pre účely dosiahnutia zisku. Ďalej poukazuje na to, že tvrdenie stresových situácií sťažovateľky v ústavnej sťažnosti je vágnym a všeobecným konštatovaním, čoho prejavom je aj to, že sťažovateľka bola v konaní pasívna. Na základe toho vyvodzuje, že ústavná sťažnosť nie je dôvodná, prípadne bude postačovať vyslovenie porušenia práv sťažovateľky bez priznania finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania.

IV.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

7. Čo sa týka zložitosti veci, treba uviesť, že vec je skutkovo a právne celkom jednoduchá a konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia je bežnou súčasťou rozhodovacej praxe všeobecných súdov. V správaní sťažovateľky neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by vplývali na dĺžku konania, a za takéto skutočnosti nemožno považovať ani to, že sťažovateľka nereagovala na výzvu súdu vyjadriť sa k vyjadreniu žalovanej. Využitie procesných prostriedkov je vecou strany sporu a súd limituje len v tom, že musí vyčkat' na uplynutie lehoty na vykonanie úkonu. Sťažovateľka sa o priebeh konania zaujímala, keď podaniami z augusta 2018 a apríla 2021 požiadala okresný súd o vyjadrenie, prečo okresný súd v danej veci nekoná. Okresný súd však jej podania úplne odignoroval a nereagoval na ne.

8. Rozhodujúci bol postup okresného súdu, ktorý vo veci nekonal od februára 2017 do septembra 2021, teda vyše štyri a pol roka. To viedlo k tomu, že banálny spor, v ktorom možno pri postupe bez prietáhov očakávať rozhodnutie okresného súdu v dobe nie dlhšej ako šesť mesiacov, bol okresným súdom rozhodnutý po uplynutí viac ako piatich rokov od podania žaloby. Neobstojí argumentácia okresného súdu, že konanie ovplyvnila pandemická situácia, že sťažovateľka bola a je stranou množstva konaní na okresnom súde, že sťažovateľka nedostatočne prezentovala svoj zvýšený záujem na výsledku konania, alebo o tom, že advokát sťažovateľky v konaní pred okresným súdom iniciuje stovky súdnych konaní. Konanie začalo dávno pred vypuknutím pandémie a i počas pandémie prevažovali obdobia, v ktorých okresnému súdu nič nebránilo v tom, aby v jednoduchom spore sťažovateľky rozhodol.

9. K zaťažnosti okresného súdu ako príčine jeho nečinnosti treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k ministrom spravodlivosti. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. V konečnom dôsledku môžu byť prietahy v konaní zapríčinené aj subjektívnym prístupom ktorejkoľvek zo zložiek správy súdnictva. Účelom ústavnej sťažnosti je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorom sa nachádza sťažovateľ.

10. Procesný postup okresného súdu nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky, keďže hrubou nečinnosťou spôsobil zbytočné prietahy v konaní. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ústavnej sťažnosti sťažovateľky vyhovené a vyslovené, že postupom okresného súdu boli porušené sťažovateľkou uvedené základné práva.

11. Keďže v priebehu konania o ústavnej sťažnosti nebolo preukázané, že by konanie na okresnom súde právoplatne skončilo, bolo okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov.

12. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky, význam sporu pre sťažovateľku a postup súdu, so zohľadnením, že okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom, ústavný súd sťažovateľke priznal podľa čl. 127 ods. 3 ústavy finančné zadostučinenie 1 000 eur a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel. Cieľom finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia základných práv sťažovateľky bola hrubá nečinnosť okresného súdu.

V.

13. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2021 je 181,17 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,87 eur) predstavuje 384,08 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. decembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu